

Vlasta Vostřebalová Fischerová / Mezi sociálním uměním a magickým realismem

28. 5. 2014–14. 9. 2014, út–ne 10.00–18.00

Galerie hlavního města Prahy

Dům U Zlatého prstenu, Týnská 6, Praha 1 – Ungelt

Autorky výstavy: Martina Pachmanová, Michala Frank Barnová

www.ghmp.cz

Výstava věnovaná dílu a životu jedné z neprávem zapomenutých českých meziválečných umělkyně. Malířská a kreslířská práce Vlasty Vostřebalové Fischerové byla sice omezena necelými dvaceti lety aktivní tvůrčí činnosti, ale patří k nejsobitějším výtvarným projevům českého umění dvacátých a třicátých let 20. století, zvláště pak heterogenního proudu „nových realismů“. K výstavě vyšel monografický katalog péčí nakladatelství Arbor vitae ve spolupráci s Moravskou galerií v Brně a Galerií hlavního města Prahy, jehož autorkami jsou Martina Pachmanová a Michala Frank Barnová.

Umělecký názor Vlasty Vostřebalové Fischerové krystalizoval v atmosféře prodchnuté zájmem o úděl člověka ve společnosti, diskusemi o etických otázkách umění a v neposlední řadě ženskými emancipačními snahami. Její profesní i politický postoj se formoval mezi levicově smýšlejícími umělci, a ačkoli nebyla členkou žádného uměleckého uskupení a celý život zůstávala solitérkou, vliv na její práci mělo nejenom soudobé německé a francouzské umění, ale také program domácí Sociální skupiny.

Vostřebalová Fischerová ve svých kresbách a obrazech vycházela z epické dramatičnosti wolkerovské linie proletářského umění a s velkou dávkou fantazie a bizarní poetiky zachycovala lidské odcizení a mezní situace života. V jejím díle se mísí všednodenní náměty s fantaskní poetikou a palčivou groteskností a sociální apel mnoha jejích prací na druhé straně vyvažuje intimita, hraničící s introvertností. Na této zvnitřnělé, místy až halucinační dimenzi její práce se mimo jiné podepsal její soukromý život: krátké, avšak nepříliš šťastné manželství s významným českým literátem a překladatelem Otokarem Fischerem, po jehož rozpadu následoval dramatický zápas o syna. Primitivistické krajiny, leonardovsky karikaturní a zároveň tesklivé psychologické portréty žen, mužů a dětí a příležitostné žánrové figurální motivy se vyznačují elementárním tvaroslovím a přízračnou světelností blízkou dílu významného českého malíře Jana Zrzavého; spíše než lyrismus a melancholie je však jejich nejvýraznějším znakem sžíravá, téměř veristická ostrost neidealizovaného pohledu na svět „groszovského“ ražení.

Na rozdíl od většiny českých meziválečných umělkyně není Vlasta Vostřebalová Fischerová autorkou, po níž by se po její smrti slehla zem. Díky neúnavné práci a kontaktům jejího syna, překladatele a literárního historika Jana O. Fischera se jeho matce před listopadem 1989 in memoriam dostalo pozornosti v několika souborných výstavách, a to jak v tuzemsku, tak v zahraničí. V sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století se nicméně zdůrazňovalo její členství v Komunistické straně a její tvorba byla většinou účelově interpretována jako sociální kritika brojící proti kapitalistické společnosti. Tento zavádějící výklad, jehož příčinou byla Vostřebalová Fischerová jednostranně přiřazována k širokému proudu českého sociálního umění, v uměnovědných odkazech k jejímu dílu přetrvává dodnes. Výstava *Vlasta Vostřebalová Fischerová (1898–1963). Mezi sociálním uměním a magickým realismem* chce tuto jednostrannost revidovat.

Výstava sestavená ze zápůjček ze soukromých sbírek a z fondů veřejných galerií je sice pojata jako retrospektiva a sleduje základní vývojovou linii v rámci autorčina díla. Stejně důležité je však i její tematické členění. V jedenácti segmentech (Umělecké počátky; Kubistické intermezzo; Samota a periferie: Sociální portréty; Otokar Fischer: L'Homme fatal; Krajiny viděné i neviděné; Dětský svět: Jan Otokar; Děti z periferie; Mimo konvence a zákon: Obrazy

moderního „ženství“; Ženy posedlé; Architektkou; Kino) ukazuje na žánrovou rozmanitost a výtvarnou komplexnost práce Vostřebalové Fischerové, včetně její činnosti na poli architektury. Výstava formou audionahrávky a fotografické projekce v neposlední řadě poprvé zpřístupňuje autorčinu korespondenci adresovanou Otokaru Fischerovi a mnoho dalších archivních dokumentů.

Jedním z leitmotivů obrazů Vostřebalové Fischerové z dvacátých let byly levitující postavy – skutečné nebo imaginární bytosti ve stavu beztlíže, proměňující zdánlivě obyčejné výjevy v surreálné scenerie. Jimi je inspirováno také architektonické řešení expozice. Obrazy „vznášející se“ v prostoru, opatřené texty na zádových panelech, nadto umožňují procházet výstavou jako otevřenou knihou: dívat se a číst zároveň.

Vlasta Vostřebalová Fischerová (1898–1963). Mezi sociálním uměním a magickým realismem je reprízou stejnojmenné výstavy, která proběhla 22. 11. 2013–23. 2. 2014 v Moravské galerii v Brně. Oproti premiéře v Pražákově paláci v MG je repríza obohacena o jeden z klíčových obrazů autorky, olejomalbu *Melancholie* (1925) ze sbírky Národní galerie v Praze, a rovněž o nově nalezený a péčí GHMP restaurovaný obraz *Helča* (1922), který byl do února letošního roku neznámý.

V Galerii hlavního města Prahy dílo této vynikající umělkyně není vystaveno poprvé. První tuzemskou výstavu Vlasty Vostřebalové Fischerové po její smrti totiž v roce 1971 uspořádala právě GHMP ve II. patře nedaleké Staroměstské radnice. I to byl jeden z důvodů, proč je pražská repríza obohacena o stručný exkurz do ohlasů autorčina díla; segment *In memoriam*, sestavený z katalogů a citátů vztahených k dílu Vostřebalové Fischerové, tvoří poslední část expozice v Domě U Zlatého prstenu.

Autorky výstavy: Martina Pachmanová, Michala Frank Barnová

Kurátorka výstavy za GHMP: Sandra Baborovská

Grafické řešení: Luboš Drtina

Architekt výstavy: Jan Nedvěd (Nedvěd Architekti)

Audionahrávka: Martin Dušák, Libuše Heczková, Filip Cenek

Redakce textů: Marta Nožková

Instalace a produkce: Diana Brabcová, vedoucí

Propagace: Miroslav Koláček, vedoucí

Edukace: Lucie Haškovcová, Iveta Šárníková

Výstava se koná ve spolupráci s Moravskou galerií v Brně.

Partneři projektu: Skupina ČEZ, CarlStahl, Národní filmový archiv

Mediální partneři: A2, Literární noviny, Metropolis, Art and Antiques, ArtMix, Pražský deník, Rádio Classic, Radio 1, ArtMap, Český rozhlas Vltava, Hyperinzerce

Místo konání: Dům U Zlatého prstenu, Týnská 6, Praha 1 – Ungelt

Termín konání: 28. 5. 2014–14. 9. 2014

Otevírací doba: út–ne 10.00–18.00

Vstupné: 120,- Kč plné (dospělí) / 60,- Kč snížené (studenti) / 30,- Kč (senioři)

Kontakty: Martina Hrabová, +420 702 212 721, +420 224 826 391, pr@ghmp.cz, hrabova@ghmp.cz

Další informace: www.ghmp.cz

DOPROVODNÝ PROGRAM:

Víkendové výtvarné workshopy – „Tvořivé dialogy s uměním“

Tyto akce jsou určené dětem, rodinám s dětmi, ale i všem dalším zájemcům všech věkových kategorií včetně seniorů a znevýhodněných. Akce jsou koncipované, organizované a realizované edukačním oddělením. Jde o výtvarné dílny s lektorkou Lucií Haškovcovou nebo případně s Ivetou Šárníkovou přímo v expozici, které jsou formálně a obsahově

provázány s výstavou, na niž návštěvníci výtvarně reagují a inspirují se jí – po prohlídce následuje vlastní tvorba návštěvníků. Účastníci akcí se mohou seznámit s tradičními i netradičními technikami z oblasti kresby, malby, experimentální fotografie i prostorové, intermediální, akční a konceptuální tvorby. Cena je 5 Kč pro děti do 10 let, 20 Kč pro návštěvníky nad 10 let. Příchod a odchod je individuální – tzn. kdykoliv ve vymezeném čase. V případě Vašeho zájmu se na akce můžete rezervovat do 16.00 předchozího dne na následujících kontaktech: lucie.haskovcova@ghmp.cz, 606 612 987, 608 216 418 (rezervace není podmínkou účasti).

Tvořivé dialogy s uměním:

sobotní výtvarné workshopy – budou probíhat částečně v expozici a částečně ve zdejším výtvarném ateliéru

sobota 31. 5. 2014 13.00–18.00 „Na periferii“ (téma: tváře, lidé a portréty)

sobota 13. 9. 2014 13.00–18.00 „Mnohvrstevnatost krajiny“ (téma: venkov vs. město, krajina a prostor)

V rámci výtvarných reakcí na výstavu se pokusíme o kresby a malby inspirované tvorbou autorky. Zaměříme se na dvě stěžejní témata – člověk a krajina – s důrazem na sociální aspekty. Součástí reakcí a interpretací budou také hry a experimenty s formou i obsahem – s technikami kresby a malby, měřítkem, ale i s kontextem a významy. Do našich výtvorů zapojíme i konkrétní detaily z reprodukcí obrazů formou nejrůznějších koláží, dokreslování atd. Vybrané detaily budeme v dílech i zpětně vyhledávat. Recyklujeme i názvy děl a budeme je transformovat do nových textových variant. Vyzkoušíme si i „živé obrazy“ – interpretace kompozic, výrazů a gest postav v obrazech. Návštěvníci se stanou interprety – aktéry – herci i režiséry. Vše bude dokumentováno, takže obraz „přeneseme“ nejen do „formátu“ performance, ale i do média fotografie.

Interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol:

Na objednávku interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy. Více informací je na webu GHMP v sekci „edukace“ – „umění interaktivně pro školy“. Akce lze rezervovat na těchto kontaktech: tel. 606 612 987, 608 216 418, e-mail: lucie.haskovcova@ghmp.cz. Cena je 5 Kč pro děti do 10 let, 20 Kč pro ostatní nad 10 let, 5 Kč pro studenty uměleckých škol, 5 Kč pro učitele a pedagogický doprovod.

Kurátorská prohlídka s Martinou Pachmanovou: čtvrtek 5. 6. v 17.00

Kurátorská prohlídka s Michalou Frank Barnovou: čtvrtek 11. 9. v 17.00

Termíny lektorských prohlídek: středa 4. 6., 9. 7. a 6. 8. v 16.30